

EL LLENGUATGE

Allí on sabem

El fet que, tal com s'ha dit sovint i és generalment sabut, en una construcció com *Aquí hi ha l'armari on «hi» guarda les joies* el pronom adverbial *hi* sigui pleonàstic i, per tant, considerat incorrecte, no deixa d'originar alguna vacil·lació en construccions que a algú poden semblar anàlogues, com és ara *Ho guardem allí on guarda les joies*. D'una banda hom pot raonar que l'ús del mot locatiu *on* com a terme relatiu exigeix un antecedent, constituït per l'adverbi *allí*, i de l'altra hom pot tenir en compte que aquest adverbi és, de fet, suprimitable, car la frase *Ho guardarem on guarda les joies* és possible i habitual, i creure, per tant, que l'ús de l'adverbi *allí* s'ha de considerar un pleonasma anàleg al que constitueix, en la majoria dels casos, el conjunt *on hi*.

L'intent de resoldre aquest dubte amb la consulta de l'article «on» al Diccionari Fabra o a la Gran Enciclopèdia Catalana és infructuós, perquè ni il·lustren aquest cas amb cap exemple ni preveuen la significació especial del relatiu *on* que l'origina. Aquest significat és indicat per Fabra a la seva gramàtica pòstuma (Teide, 1956, pàg. 94), dient, simplement, «on també s'usa com a equivalent de la combinació d'un antecedent més el relatiu», explicació que l'editor de l'obra, el professor Coromines, il·lustra amb l'exemple *On no es treballa regna el vici*. La conclusió, per tant, és que tant podem admetre ...*allí on guarda les joies*, amb un antecedent explícit del relatiu representant per *allí*, com ...*on guarda les joies* en què *on* és usat com a equivalent de l'antecedent més el relatiu. Dit encara d'una altra manera, en aquestes construccions l'ús de l'adverbi *allí* és enterament

facultatiu però no pot considerar-se mai pleonàstic.

Es útil de tenir en compte, però, que l'ús, en aquestes construccions, d'un antecedent com *allí* o un altre terme locatiu equivalent permet la seva emfasització, amb un mot com és ara *mateix* o la seva modificació per un altre terme adverbial, possibilitat que no té el relatiu *on*, que és purament un terme de relació gramatical. Els exemples següents mostren ben clarament aquesta possibilitat: *Ens veurem allí mateix on ens vam veure l'altre vegada. Guarda-ho aquí mateix on guardes les joies. Ho farem allí baix on empaqueten els llibres. Ho hem de deixar a l'inret precis on ens han dit.*

Albert Jané